

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΡΥΛΟΥΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Ἡ μυστηριώδης ἐπιγραφή τοῦ θόλου. Ποιά εἶνε ἡ Εὐφρασία ; Ἡ συγκινητικὴ διήγησις τῆς γρηῃς. Ὁ στεναγμὸς τῶν ζώων. Οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς Ἀγιά-Σοφίας. Μερικὲς λεπτομέρειες τῆς οἰκοδομῆς.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ χτίσιμὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς διέταξε τοὺς τεχνίτες νὰ προσθέσουν στὸ θόλο μὲ γιγαντιαία χρυσὰ γράμματα τὴν ἀκόλουθὴ ἐπιγραφή :

« Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀφιεροῖ τὸν ναὸν τοῦτον τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ ».

Ἡ διαταγὴ ἐδόθη τὴν παραμονὴν τῶν ἐγκαινίων, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ, βέβαιος γιὰ τὴν πιστὴ ἐκτέλεσίν της, ἐπῆγε τὴν ἄλλη μέρα στὸ Ναὸ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν Πατριάρχη καὶ τοὺς ἀδελφούς κ' ἐκάθησε στὸ χρυσοῦ τοῦ θρόνου. Ἐξαφνα, ὑψώνοντας τὰ μάτια, ἐδίδασκε τὴν ἐπιγραφή αὐτή :

« Εὐφρασία ἀφιεροῖ τὸν Ναὸν τοῦτον τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ ».

Τότε ἐρωτᾷ τὸν Πατριάρχη ποὺ καθότανε πλάγι του :

— Τί σημαίνει αὐτὸς ὁ ἐμποικισμὸς ; Δὲν διέταξε νὰ χαρυχθῇ τ' ὄνομά μου στὸ θόλο ; Ποιά εἶνε αὐτὴ ἡ Εὐφρασία ; Θέλω νὰ μάθω γιὰ τὴ γυναίκα αὐτή !

Ὅλοι ὅσοι βρισκόντανε στὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ ἀνάτατοι κληρικοί, αὐλικοί, τιτλοῦχοι κλπ. ἐρωτήθησαν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἤξερε νὰ δώσῃ πληροφoρίες. Ἐνῶ ὁ Αὐτοκράτωρ καθότανε σιωπηλὸς καὶ βυθισμένος σὲ σκέψεις, ἕνας φτωχὸς ἐργάτης ποὺ εἶχε καθάρισε τὸ μαρμαρένιο δάπεδο τοῦ ναοῦ, ἐπλησίωσε τὸν Αὐτοκράτορα μὲ ταπεινὴν καὶ ζήτησιν αὐτή :

— Λέγει Τί θέλεις ; ρώτησε ὁ Ἰουστινιανός.

— Ἔξω μιά φτωχὴ γυναίκα ποὺ ὀνομάζεται Εὐφρασία. Κάθετα ἐδῶ κοντά, ἀλλὰ εἶνε ἀρρωστη, σχεδὸν κατάνοιτη.

— Ἄς τὴ φέρουν ἀμέσως ἐδῶ ! διέταξε ὁ Αὐτοκράτωρ.

Ἀμέσως ἐτρέξαν διάφοροι θαλαμηπόλοι τοῦ Παλατιοῦ νὰ ἐκτελέσουν τὴ διαταγὴ. Καὶ σὲ λίγο ἔφεραν μιά γρηοῦλα ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο της. Ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν ρώτησε :

— Ὄνομάξου Εὐφρασία ;

— Ναι, πολυχρονιμένη Βασιλῆ μου ! ἀπήντησε ἡ γρηοῦλα.

— Τί ξέρεις γιὰ τὴν ἐπιγραφή αὐτή ; τὴν ἐρώτησε καὶ πάλι

ἔανε ἀρρωστικὸν μαζὶ μὲ πολλοὺς συγγενεὶς καὶ φίλους τοὺς καὶ περικλήσαντες τὸ σπίτι τῆς Μπουμπουλίας. Μὲ φοβερὸς καὶ βοισαὶς οἱ Κούτοηδες γυροῦσαν τὸ κορίτσι.

Ἡ Μπουμπουλία δυσσχετισμένη καὶ ἀπὸ πρῶν μὲ τοὺς Κούτοηδες, ὀργισμένη καὶ ἀκούστη στὴ γλώσσα γυναίκα, ἀπαντοῦσε ἀπὸ μέσος οὗ δὲν εἶχε κανένα κορίτσι καὶ οὗτὸν ὁ γυνὴς τῆς ἔλειπε. Ἀπάνω στὴν ὥρα, φθάνει καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς Μπουμπουλίας, ὁ καπετὰν Μανώλης Ὁρλώφ, ποὺ ἦταν γαμπρὸς τῶν Κούτοηδων γιὰτὶ εἶχε πάρει γυναίκα ἄλλη μεγαλειότερη ἀδελφῆ τῆς Βγενιώ. Δὲν θὰ μπορούσε λοιπὸν ἀνηγνὸς καὶ θεῖος νὰ πάρου, μὲ τὴν ἀδεία τῆς ἐκκλησίας, δύο ἀδελφάδες. Τὰ εἶπε αὐτὰ τῆς Μπουμπουλίας ὁ Ὁρλώφ καὶ προστάθισε νὰ πρὸλαβῇ τὰ ἐπακόλουθα. Οἱ Κούτοηδες πιστεύσαντες οὗτὶ ἡ Μπουμπουλία ἦταν συνένοχη στὴν ἀπαγωγὴ καὶ δὸς δυνάμεις ὁ θυμὸς τοὺς ζητοῦσαν νὰ σπᾶσουν τὴν πόρτα καὶ νὰ μπουῖν μέσα νὰ πάρου τὴν κόρη. Ὁ καπετὰν Μανώλης Ὁρλώφ βγήκε ἔξω, τοὺς ἠούχασε δὸς μπουροδοὶ καὶ φώναξε ἀπὸ κάτω στὴν ἀδερφή του :

— Λασκαρίνα ! Λασκαρίνα ! Ἔβγα στὸ παράθυρο !

Ἡ Λασκαρίνα, ἀκούγοντας τὴ φωνὴ τοῦ ἀδελφροῦ της, ἄνοιξε τὸ παράθυρο καὶ πρόβαλε. Μὰ τότε ἀναγῆ δυνατώτερος ὁ καυγᾶς μὲ βοισαὶς καὶ μὲ φοβερὸς. Ἐξαφνα, ἐνα ἀπὸ τ' ἀδέρφια τῆς Βγενιώ, ὁ Γιάννης Κούτοηδες ἔβγαλε ἀπὸ κάτω μιά πιστολίκα καὶ τὴ σκοτώσε. Ἡ σφαῖρα σφηνώθηκε στὸ κεφάλι της. Ἡ Μπουμπουλία ἔπεσε σὸν κερανὸπληκτῆ. Θὰ γινόντουσαν τότε καὶ χειρότερα στὸ νησί, ἂν δὲν μιλᾶνε στὴ μέση οἱ πρῶνοι Σπεισιώτες καὶ οἱ γέροι νὰ τοὺς χοροῖσαν.

Μετὰ τὸ τραγικὸ αὐτὸ ἐπεισόδιον, οἱ Κούτοηδες δεχτήκανε νὰ δώσουν τὴ Βγενίω στὸ Γιάννουζα, καὶ σὲ λίγες μέρες γίνηκε ὁ γάμος τους.

Τὸ κορίτσι τῆς Μπουμπουλίας μὲ τὴ σφαῖρα ποὺ τὴ σκοτώσε σώζεται, καὶ φυλάγεται μὲ εὐλάβεια ἀπὸ τὴν οἰκογένεια Μπουμπουλίου στὴν Ἱδιόκτητὴ ἐκκλησίᾳ τους, στὸν Ἅγιον Ἰωάννη, στὶς Σπέτσες.

δείχνοντας τὰ χρυσὰ γράμματα τοῦ θόλου.

Ἡ γρηοῦλα ἐδίδασκε καὶ ὁ φόβος της δυνάμωσε.

— Δὲν ξέρω τίποτα, βασιλῆ μου !

— Μὰ αὐτὸ εἶνε ἀνυπόφορο ! ἐρώναξε ὁ Ἰουστινιανός. Ἴσως σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν νὰ εἶνε ἀνακαταμένος ὁ Διάβολος ! Μίλα ! Ἐξηγήσου ! Βλέπεις οὗτὶ τ' ὄνομά σου εἶνε ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ εἶνε τὸ δικό μου ! Σὲ τί ἔχεις συντελέσει ἐδῶ στὸ χτίσιμὸ τῆς ἐκκλησίας ;

— Μεγάλε βασιλῆ, σὲ τίποτα ! Τί θὰ μπορούσα νὰ κάμω ἐγὼ ἡ φτωχὴ !

— Σὲ τίποτα δὲν συντέλεσες ; Ἀλλὰ μοῦ εἶπαν ὅτι κατοικεῖς ἐδῶ κοντά... Σκέψου, θυμήσου ! Δὲν ἔκανες τίποτα, δὲν εἶπες τίποτα, δὲν καταπιάστηκες τίποτα γιὰ τὴν ἐκκλησίᾳ ;

— Βασιλῆ μου, ἔκανα γὰτὶ μικρὸ, ἀλλὰ εἶνε τόσο τιποτένιο ποὺ ντρέπομαι νὰ τὸ πῶ.

— Μίλησε σὲ διατόσσα ! Μὴ φοβάσαι, γερόντισσα. Πές μου τα ὅλα !

Τότε ἡ γρηὴ ἐπῆγε κοντιότερα στὸν Αὐτοκράτορα ποὺ περιστοιχίζετο ἀπὸ τοὺς αὐλικούς καὶ τὸν Πατριάρχη καὶ διηγῆθηκε τὴν ἀκόλουθὴ ἱστορία :

— Ἦμωνα κατάνοιτη στὸ γρεββάτι μου, ὅταν ἔξαφνα ἄκουσα ἀγομαχητὰ καὶ μουγγρισιατὰ βωδιῶν καὶ ἀλόγων, ποὺ περνοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸ σπίτι μου σφρονοντας τὰ ὀγκώδη μύρμιρα γιὰ τὸ χτίσιμὸ τῆς ἐκκλησίας, τὰ μεγάλα δομάρια καὶ τὰ κόρα φροτομένα μὲ πλῆθους. Ἔνοισα μὲγάλῃ λύπησιν γιὰ τὰ καῖμένα τὰ ζῶα. Ἀμα γίνηκα λιγὰ καλλιτέρας, ἐσυλλογίστηκα πὸς θὰ μπορούσα ν' ἀνακαταίσω τὰ ὑπομονετικὰ ζῶα ποὺ δὲν ἔχουν φωνὴν νὰ πονῶν τὸν πόνο τους καὶ ὅμως εἶνε πλάσματα τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὰ... Ἐπῆρα λοιπὸν τὸ στρώμα μου τὸ ἀχερῆνιο, βγήκα ἔξω, τὸ ἄνοιξα καὶ σκόρπισα ὅλα τ' ἄχαρα στὸν ἀνηφορικὸ δρόμο... Τ' ἄχαρα ἦταν λίγα, ἀλλ' ἐνῶ τὰ ἔρριχνα κατὰ γῆς ἐπλήθηναν— ἐπλήθηναν καὶ σκέασαν ὅλο τὸ δρόμο. Ὅταν τότε τὰ ζῶα περνοῦσαν χωρὶς ἀγομαχητὰ, καὶ τραβοῦσαν πολὺν εὐζολα τὰ φορτία τους, καὶ τὸ χτίσιμὸ τοῦ ναοῦ τέλειωσε περὶ γογγυοῦρα...

Ὁ Ἰουστινιανὸς σηκώθηκε ἀπὸ τὸ θρόνο του. Ἦταν δαικισμένος. Δίνοντας τὸ βασιλικὸ του χερί στὴ γρηά, εἶπε στοὺς αὐλικούς :

— Φέρτε αὐτὴ τὴ γυναίκα μὲ μεγάλη προσοχὴ στὸ παλάτι καὶ περιποιηθῆτε τὴν. Γιὰτὶ ἔχει μαζὶ τὴν τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ ποὺ δημιουργεῖ τὸ θαῦμα !

Ἐπειτα, ἐκοίταξε τὴν ἐπιγραφή καὶ εἶπε :

— Τὸ ὄνομα τῆς Εὐφρασίας νὰ μείνῃ ! Εἶνε ἀξία μεγαλειότηος τιμῆς ἀπὸ μένα !...

Οἱ ἀρχιτέκτονες ποὺ ἐπεστάτησαν στὴν οἰκοδομὴ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἦταν δύο : Ἀνθέμιος ὁ ἐκ Τράλλεων καὶ Ἰσιδώρος ὁ Μιλισητός. Ἐταν στίς διατάξεις τους 100 ἀρχιτεχνίτες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καθένas διηύθυνε 100 χτίστες. Ὅστε ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι ἦταν δέκα χιλιάδες ἄνθρωποι.

Ἡ μεγαλειότερη δυσκολία ἦταν στὴν οἰκοδομὴ τοῦ τεραστίου θόλου, ὁποῖος δικαίως θεωρεῖται ἀρχιτεκτονικὸ κατόρθωμα γιὰτὶ δὲν στριζέται σὲ συνθησιμένους τοίχους, ἀλλὰ σὲ τέσσερες ἄψιδες.

Γιὰ τὴν Ἀγία Σοφία ἐδαμπανήθησαν 300.000 λίρες χρυσοῦ, δηλαδὴ σημερινὰ Γαλλικὰ φράγκα 1.500.000.000.

